

203**ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW**

z dnia 1 lutego 2005 r.

w sprawie szczegółowych warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego wobec nieletnich umieszczonych w zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich, młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii

Na podstawie art. 95c § 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2002 r. Nr 11, poz. 109 i Nr 58, poz. 542 oraz z 2003 r. Nr 137, poz. 1304 i Nr 223, poz. 2217) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) szczegółowe warunki i sposób użycia środków przymusu bezpośredniego wobec nieletnich umieszczonych w zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich, młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii;
- 2) szczegółowy sposób sprawowania opieki nad stanem zdrowia fizycznego i psychicznego nieletniego, wobec którego zastosowano środek przymusu bezpośredniego;
- 3) sposób prowadzenia dokumentacji związanej z zastosowaniem środków przymusu bezpośredniego;
- 4) sposób kontroli nad decyzjami o zastosowaniu środków przymusu bezpośredniego.

§ 2. Przez użyte w rozporządzeniu określenia należy rozumieć:

- 1) zakład — zakład poprawczy oraz schronisko dla nieletnich;
- 2) ośrodek — młodzieżowy ośrodek wychowawczy oraz młodzieżowy ośrodek socjoterapii;
- 3) dyrektor — dyrektora zakładu lub ośrodka.

§ 3. 1. Stosowanie środków przymusu bezpośredniego nie może zmierzać do poniżenia lub upokorzenia nieletniego.

2. Nieletniego, wobec którego zastosowano środki przymusu bezpośredniego, należy objąć wzmożonym oddziaływaniem psychologiczno-pedagogicznym. Powinno ono zmierzać w szczególności do rozładowania napięcia emocjonalnego i wyeliminowania agresji.

§ 4. 1. Użycie siły fizycznej polega na doraźnym, krótkotrwałym ręcznym obezwładnieniu nieletniego.

2. Siłę fizyczną stosuje się w granicach niezbędnych do pokonania oporu nieletniego lub w razie konieczności stosowania innych środków przymusu bezpośredniego.

3. Siłę fizyczną może stosować, w razie konieczności, jednocześnie więcej niż jeden pracownik zakładu lub ośrodka.

§ 5. 1. Umieszczenie w izbie izolacyjnej polega na odosobnieniu nieletniego w pomieszczeniu dźwiękochłonnym, ogrzanym i oświetlonym, którego wyposażenie stanowią przymocowane do podłogi: stół, krzesło i łóżko.

2. Pomieszczenie izby izolacyjnej powinno być urządzone w sposób uniemożliwiający dokonanie przez nieletniego samouszkodzenia.

§ 6. 1. Przed umieszczeniem w izbie izolacyjnej należy nieletniemu odebrać przedmioty, które mogą być niebezpieczne dla życia lub zdrowia nieletniego lub innych osób, a w szczególności przedmioty o ostrych krawędziach, okulary, pas, szelki, sznurowadła i zapałki.

2. Przedmioty osobistego użytku dostarcza się nieletniemu w ilości i na czas niezbędny do utrzymania higieny osobistej oraz spożycia posiłku.

§ 7. 1. W izbie izolacyjnej umieszcza się nieletnich pojedynczo.

2. Stan fizyczny i zachowanie nieletniego umieszczonego w izbie izolacyjnej podlega systematycznemu sprawdzaniu. Sprawdzenia tego dokonuje odpowiednio przeszkolony pracownik, wyznaczony przez dyrektora, nie rzadziej niż co 15 minut.

3. W razie wystąpienia zagrożenia dla życia lub zdrowia nieletniego, pracownik, o którym mowa w ust. 2, niezwłocznie powiadamia o tym lekarza albo pielęgniarkę oraz dyrektora, jak również podejmuje inne niezbędne działania.

§ 8. 1. Użycie pasa obezwładniającego lub kaftana bezpieczeństwa polega na ograniczeniu swobody ruchów przez częściowe unieruchomienie nieletniego.

2. Pas obezwładniający i kaftan bezpieczeństwa zakłada się w sposób niepowodujący nadmiernego ucisku na jamę brzuszną, klatkę piersiową i kończyny oraz nietamujący obiegu krwi i nieutrudniający oddychania.

§ 9. Zastosowanie wobec nieletniego pasa obezwładniającego lub kaftana bezpieczeństwa może trwać do 2 godzin. O możliwości dalszego stosowania tego środka, na następne okresy 2-godzinne, decyduje dyrektor po zasięgnięciu opinii lekarza, poprzedzonej badaniem lekarskim oraz uprzedzeniem nieletniego o możliwości przedłużenia stosowania środka.

§ 10. 1. Nieletni, wobec którego zastosowano pas obezwładniający lub kaftan bezpieczeństwa, pozostaje pod opieką pracownika wyznaczonego przez dyrektora. Stan zdrowia nieletniego jest sprawdzany przez lekarza lub pielęgniarkę, w obecności pracownika, nie rzadziej niż co 15 minut.

2. Dyrektor lub osoba przez niego wyznaczona, o której mowa w ust. 1, decyduje o krótkotrwałym uwolnieniu nieletniego przez pracowników zakładu z pasa obezwładniającego lub kaftana bezpieczeństwa, w celu zmiany jego pozycji lub zaspokojenia potrzeb fizjologicznych i higienicznych, nie rzadziej niż co godzinę.

3. W razie wystąpienia zagrożenia dla życia i zdrowia nieletniego, pielęgniarka, po udzieleniu niezbędnej pomocy, niezwłocznie zawiadamia o tym lekarza i dyrektora; jeżeli pomocy udziela lekarz, wtedy on zawiadamia dyrektora.

§ 11. W razie zastosowania środka przymusu bezpośredniego, w postaci pasa obezwładniającego lub kaftana bezpieczeństwa, wskazane jest umieszczenie nieletniego, wobec którego ten środek zastosowano, w osobnym pomieszczeniu.

§ 12. 1. Protokół zastosowania środka przymusu bezpośredniego sporządza niezwłocznie osoba, która podjęła decyzję o zastosowaniu środków przymusu.

2. W protokole zamieszcza się w szczególności:

- 1) informacje o przyczynach zastosowania środka przymusu bezpośredniego, ze wskazaniem sposobów opanowania sytuacji, o których mowa w art. 95a § 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich;
- 2) opis zachowania nieletniego w trakcie stosowania środka przymusu bezpośredniego i po zastosowaniu tego środka;
- 3) wyniki badania lekarskiego.

3. Protokół potwierdzają podpisami zatrudnione w zakładzie lub w ośrodku osoby biorące udział oraz obecne przy stosowaniu środka przymusu bezpośredniego.

§ 13. Dyrektor prowadzi rejestr przypadków zastosowania środków przymusu bezpośredniego wobec nieletnich, obejmujący datę, rodzaj zastosowanych środków oraz przyczynę ich zastosowania.

§ 14. Dyrektor powiadamia o zastosowaniu środka przymusu bezpośredniego sędziego rodzinnego sprawującego nadzór nad zakładem lub ośrodkiem, sąd rodzinny wykonujący środek poprawczy lub wychowawczy lub organ, do którego dyspozycji pozostaje nieletni w schronisku — niezwłocznie, nie później niż w ciągu 72 godzin od zastosowania środka przymusu bezpośredniego.

§ 15. 1. Nieletniemu przysługuje prawo złożenia skargi na użycie wobec niego środka przymusu bezpośredniego.

2. W razie złożenia przez nieletniego skargi na zastosowanie środka przymusu bezpośredniego, dyrektor przedstawia ją niezwłocznie, wraz z protokołem zastosowania środka przymusu bezpośredniego, sędziemu sprawującemu nadzór nad zakładem lub ośrodkiem.

§ 16. W przypadku zastosowania środka przymusu bezpośredniego sędziego rodzinnego, sprawującego nadzór nad zakładem lub ośrodkiem, podejmuje czynności wynikające z nadzoru nad sposobem wykonywania orzeczeń.

§ 17. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.¹⁾

Prezes Rady Ministrów: *M. Belka*

¹⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 5 czerwca 2001 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego wobec nieletnich umieszczonych w zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich, placówkach opiekuńczo-wychowawczych i ośrodkach szkolno-wychowawczych (Dz. U. Nr 67, poz. 680), utrzymanym w mocy na podstawie art. 21 pkt 2 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 137, poz. 1304), które traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.